

Porozmawiajmy jak rzecznik z rzecznikiem

Urząd Patentowy RP i ochrona własności przemysłowej w dobie pandemii i post-pandemii

– rozmowa Krzysztofa Czuba, Wiceprezesa Polskiej Izby Rzeczników Patentowych, z Edytą Demby-Siwek, Prezesem Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej

Krzysztof Czuba: Czas pandemii i post-pandemii był i jest nadal dla wielu osób i firm okresem trudnym. Specyficzne uwarunkowania i ograniczenia mają jednak także pewne pośrednie skutki pozytywne. W wielu branżach zagrożenie pandemiczne uświadomiło konieczność stosowania nowego podejścia do pracy, komunikacji i rozwoju. Jak Urząd Patentowy wykorzystał czas pandemii?

Edyta Demby-Siwek: Obecny okres stanowi dla światowej i polskiej gospodarki, jak również różnego rodzaju podmiotów i organizacji duże wyzwanie. Urząd musiał w tej sytuacji zapewnić ciągłość działania oraz umożliwić prowadzenie postępowań administracyjnych przed Urzędem, w tym stworzyć warunki do realizacji zadań w sposób zdalny, przy jednoczesnej konieczności zagwarantowania bezpieczeństwa pracownikom oraz klientom. Sytuacja związana z pandemią przyczyniła się jednak do istotnego przyspieszenia procesu cyfryzacji Urzędu. W związku z tym zakończono projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa – Platforma Usług Elektronicznych Urzędu Patentowego (PUEUP). Efektem

jego realizacji było m.in. uruchomienie platformy opartej na nowoczesnych narzędziach IT, co zapewniło w pełni elektroniczną obsługę zgłoszeń przedmiotów własności przemysłowej oraz poszerzyło zakres spraw, które klienci Urzędu mogą załatwić drogą elektroniczną, bez konieczności osobistego stawiennictwa w jego siedzibie.

Obecnie świadczenie usług przez Urząd odbywa się za pomocą wydajnego, stabilnego i bezpiecznego kanału komunikacji elektronicznej. Konsekwencją uruchomienia platformy było także usprawnienie dokonywania zgłoszeń przedmiotów własności przemysłowej oraz wnoszenia opłat. Mogło to nastąpić przede wszystkim dzięki temu, że proces zgłaszania do Urzędu bazuje na interaktywnych formularzach elektronicznych, które zostały zintegrowane z systemami wewnętrznymi Urzędu i zewnętrznymi serwisami z zakresu własności przemysłowej, a także z systemem płatności elektronicznych. Integracja ta pozwoliła na uruchomienie automatycznego naliczania opłat. Umożliwiła też dostęp do narzędzi, które pomagają prawidłowo sporządzić wykaz towarów i usług. Poprawne sporządzenie takiego wykazu oraz uiszczenie opłaty w odpowiedniej wysokości sprawiało wiele trudności zgłaszającym i stanowiło przedmiot, czasami długotrwałych, postępowań wyjaśniających.

Urząd uruchomił również rejestry elektroniczne, tzw. e-rejestry, które umożliwiają gromadzenie i udostępnianie informacji na temat chronionych przedmiotów własności przemysłowej wraz z ich historycznym oraz aktualnym stanem prawnym. E-rejestry zostały wdrożone w pierwszym kwartale 2020 r. Dzięki tej zmianie klienci Urzędu uzyskali dostęp *on-line* do aktualnych wpisów w rejestrach oraz możliwość elektronicznej obsługi wniosku o wydanie wyciągu z rejestru wraz z wniesieniem należnej opłaty w systemie płatności elektronicznych. Uruchomienie e-rejestrów było poprzedzone digitalizacją ponad 700 tys. kart rejestrowych, dotychczas prowadzonych w wersji papierowej. Warto wskazać, że rejestry prowadzone przez Urząd odzwierciedlają aktualny stan prawny w odniesieniu do poszczególnych praw wyłącznych, to właśnie w nich bowiem odnotowywane są na bieżąco informacje dotyczące zmiany uprawnionego, przedłużenia ochrony, zastawu, zajęcia, wygaśnięcia praw wyłącznych itp. Zapewnienie stałego dostępu do tych informacji ma zasadnicze znaczenie dla unikania naruszeń cudzych praw oraz dla skutecznego dochodzenia roszczeń z tytułu praw własności przemysłowej – ma też wpływ na pewność obrotu gospodarczego. Na koniec 2020 r. wpisanych do rejestru było 270 573 prawa pozostające w mocy, co stanowi 6-procentowy wzrost w porównaniu do roku poprzedniego. Wpływ na to miała znaczna liczba przedłużeń ochrony dokonanych w 2020 r., których było o 10,9% więcej w porównaniu z 2019 r.

Nowe sposoby cyfrowe służące komunikacji z klientami Urzędu oraz załatwianiu spraw są szczególnie ważne w okresie pandemii, gdyż znacznie ograniczone zostały kontakty bezpośrednie. Urząd wprowadził szybką ścieżkę uzyskiwania ochrony znaków towarowych i wzorów przemysłowych, tzw. *fast-track*, która umożliwia objęcie ochroną zgłoszonych przedmiotów własności przemysłowej nawet w 24 godziny.

Krzysztof Czub: W ostatnim czasie można dostrzec coraz więcej ułatwień w kontakcie z Urzędem Patentowym, w szczególności poszerzenie

katalogu e-usług, z których można skorzystać za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych UP RP (PUEUP), wprowadzenie usługi „Wirtualne okno obsługi informacyjnej”, wydawanie elektronicznych dowodów pierwszeństwa. W jakim kierunku będzie zmierzała dalsza cyfryzacja Urzędu Patentowego?

Edyta Demby-Siwek: Dalsza elektronizacja funkcjonowania Urzędu będzie obejmować szerokie spektrum działań służących wprowadzeniu pełnej cyfryzacji procedur zarówno w zakresie kontaktów z klientem, jak i pracy wewnętrznej w obszarze tzw. *back office*. Naszym celem jest maksymalne przyspieszenie obsługi zgłoszeń i wniosków oraz skrócenie do minimum czasu wydawania decyzji w sprawach dotyczących przedmiotów własności przemysłowej. Nowoczesne narzędzia informatyczne są bowiem niezbędne w okresie szybko postępującej cyfryzacji krajowej i globalnej gospodarki wymagającej przeniesienia do rzeczywistości wirtualnej znacznej części aktywności gospodarczej. Jest to zadanie, któremu Urząd Patentowy RP musi sprostać w interesie wszystkich użytkowników systemu ochrony własności przemysłowej.

Krzysztof Czub: Urząd Patentowy RP jako jeden z pierwszych organów administracji publicznej utworzył tzw. *front office*. Jak to przedsięwzięcie sprawdza się w praktyce?

Edyta Demby-Siwek: Punkt *Front Office* w Cambridge Innovation Centre działa w ramach Centrum Informacji o Ochronie Własności Przemysłowej Urzędu Patentowego RP, które przy pomocy różnych kanałów komunikacji udziela kompleksowych informacji w zakresie ochrony dóbr niematerialnych. Głównym celem Centrum jest profesjonalna obsługa interesantów, zarówno tych, którzy prowadzą postępowanie przed Urzędem, jak i planujących dokonanie zgłoszenia.

Podstawowym zadaniem Centrum jest wielokanałowe udzielanie informacji o ochronie własności przemysłowej i postępowaniach prowadzonych przez Urząd. Centrum poza podstawowymi sposobami komunikacji, takimi jak telefon, e-mail czy obsługa bezpośrednia, wykorzystuje również dodatkowe techniki informacyjne, takie jak: Wirtualne okno obsługi informacyjnej, dwujęzyczna usługa przewodnika głosowego (IVR – *Interactive Voice Response*), usługa komunikacji niewerbalnej dla osób niesłyszących i niedosłyszących oraz Punkt Spotkań z ekspertami Urzędu – zapewniający znaczną oszczędność czasu poprzez umawianie indywidualnych spotkań z ekspertami.

Punkt *Front Office* Urzędu Patentowego RP w Cambridge Innovation Centre od początku cieszy się dużym zainteresowaniem klientów, którzy mogą za pomocą tego kanału komunikacji uzyskać pełną informację o systemie ochrony oraz szybko załatwiać sprawy bez konieczności bezpośredniego odwiedzania Urzędu.

Krzysztof Czub: W marcu br. Urząd Patentowy uruchomił tzw. szybką ścieżkę (*fast-track*) dotyczącą zgłoszeń znaków towarowych i wzorów przemysłowych. Podobne rozwiązanie funkcjonuje w EUIPO od końca 2014 r. Jak sprawdza się ten system w polskiej praktyce?

Edyta Demby-Siwiek: Jednym z głównych wniosków płynących z aktualnych analiz gospodarczych jest to, że prawie wszystkie marki z powodu pandemii wymagać będą rebrandingu – zmiany sposobu komunikacji, a co za tym idzie: zmiany znaków towarowych, które mogą obecnie przybierać bardzo różne formy, mogą mieć formę krótkiego filmu, hologramu czy dźwięku.

Aby ułatwić zgłaszanie do Urzędu Patentowego znaków towarowych, tak by przedsiębiorcy mogli przeprowadzić ten proces rebrandingu jak najszybciej, Urząd uruchomił szybka ścieżkę *fast-track* w zakresie dokonywania zgłoszeń m.in. znaków towarowych, która pozwoli maksymalnie skrócić okres rejestracji znaku. Zgłoszenia takiego można dokonać za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych Urzędu Patentowego (PUEUP). Interaktywny formularz, zintegrowany z systemem TMClass, waliduje wpisywane informacje i wskazuje ewentualne błędy oraz sugeruje, jak można je poprawić, automatycznie naliczona zostanie również opłata za zgłoszenie.

Zgłoszenia w trybie *fast-track* można dokonać wyłącznie w postaci elektronicznej za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych Urzędu Patentowego (PUEUP). W tym celu stworzone zostały formularze przeznaczone do dokonywania zgłoszeń w tym trybie. Zgłoszeniom dokonany w trybie *fast-track*, które spełniają określone warunki, nadawany jest szybszy bieg. W przypadku znaków towarowych korzystających z trybu *fast-track* skróceniu ulega okres od momentu dokonania zgłoszeń do ich publikacji. W przypadku wzorów przemysłowych korzystających z trybu *fast-track* skróceniu ulega okres od momentu dokonania zgłoszeń do ich zarejestrowania.

Spełnienie określonych warunków i prawidłowe przygotowanie zgłoszeń skutkuje skróceniem czasu trwania badania formalnego zgłoszeń. Badanie formalne może być bowiem rozpoczęte niezwłocznie po wpłynięciu zgłoszeń, ponieważ nie jest konieczne oczekiwanie na wniesienie wymaganych przepisami opłat, które w przypadku skorzystania z trybu *fast-track* muszą być uiszczane z góry za pomocą elektronicznej usługi płatności (e-Płatności) dostępnej na koncie klienta PUEUP. Ponadto wymóg korzystania z obwarowanych pewnymi warunkami formularzy spowoduje, że ograniczona jest możliwość popełnienia błędów, a co za tym idzie: krótszy jest czas badania zgłoszeń. Jednocześnie w przypadku korzystania z trybu *fast-track* przez cały okres trwania postępowania, zgłoszenie powinno być procedowane elektronicznie poprzez profilowe konto Klienta na PUEUP. Prowadzenie korespondencji w formie elektronicznej jest kolejnym elementem przyspieszającym całość prowadzonego postępowania. Korzystanie z trybu przyspieszonego *fast-track* sprawia, że postępowanie przed UPRP jest po pierwsze szybsze, a po drugie bezpieczniejsze, ponieważ ograniczona jest systemowo możliwość popełnienia błędów.

W ramach *fast-track* możemy również dokonać do Urzędu zgłoszeń wzorów przemysłowych. Wzory podobnie jak znaki często ulegają zmianie, a życie produktów chronionych wzorami na rynku jest stosunkowo krótkie – wszyscy wiemy, jak szybko zmienia się moda czy jak często wypuszczane są na rynek nowe modele telefonów, których wygląd chroniony jest właśnie wzorami. Nasi przedsiębiorcy dostrzegają w ochronie wzornictwa największy potencjał i często budują swoją strategię biznesową w oparciu właśnie o nią.

W rankingu EUIPO Polska zajmuje 7 miejsce pod względem liczby dokonanych zgłoszeń, a system rejestracji wzorów wspólnotowych jest otwarty nie tylko dla państw UE. Przed nami znalazły się takie potęgi gospodarcze, jak USA czy Chiny. Mamy nadzieję, że dzięki szybkiej ścieżce *fast-track* Polska będzie jeszcze wyżej w rankingach zgłoszeń zarówno znaków, jak i wzorów. Przyspieszenie terminów wydawania decyzji w postępowaniu administracyjnym oraz maksymalna cyfryzacja polskiej administracji będą stanowiły bez wątpienia impuls rozwojowy.

Krzysztof Czub: Europejski Urząd Patentowy prowadzi postępowania kontradyktoryjne (sprzeciwowe) w formule zdalnych videokonferencji. Czy i jeśli tak, to w jakiej perspektywie, można spodziewać się wdrożenia rozpraw *on-line* w postępowaniach spornych przed Urzędem Patentowym RP?

Edyta Demby-Siwiek: Obecnie obowiązujące przepisy nie zezwalają na przeprowadzanie postępowań spornych w trybie zdalnym. Przygotowywany projekt nowej ustawy Prawo własności przemysłowej przewiduje jednak taką możliwość i mamy nadzieję, że na tej podstawie wdrożymy zdalny system przeprowadzania rozpraw, dzięki któremu strony będą mogły brać udział w procedurach prowadzonych przez Kolegia Orzekające bez konieczności osobistego stawiennictwa w Urzędzie.

Krzysztof Czub: Wielu rzeczników patentowych ma trudności w korzystaniu z nowej e-Wyszukiwarki. Czy Urząd przewiduje modyfikacje i usprawnienia interfejsu oraz narzędzi wyszukiwawczych na tej platformie?

Edyta Demby-Siwiek: Urząd stale pracuje nad rozwojem i usprawnianiami udostępnianych narzędzi. Wiemy dobrze, że nowa e-Wyszukiwarka kumulująca wiele funkcjonalności rozproszonych wcześniej po różnych systemach, jednocześnie zawierająca dodatkowe funkcjonalności podnoszące komfort pracy (m.in. profile wyszukiwania i prezentacji danych, subskrypcje informacji, historia operacji), wymaga dobrego poznania przez użytkowników. W tym celu została opracowana i opublikowana instrukcja obsługi systemu, którą staramy się utrzymywać jak najbardziej czytelną, przejrzystą i przyjazną dla użytkowników. Ponadto już w początkowej fazie wdrożenia e-Wyszukiwarki Urząd dwukrotnie odpowiadał na uwagi i oczekiwania środowiska rzeczników patentowych, które zostały zebrane i przekazane przez Polską Izbę Rzeczników Patentowych. W ogólności dotyczyły one funkcjonalności i sposobu korzystania z nowego systemu, kilka z nich dotyczyło błędów, które niezwłocznie zostały usunięte, a jeden punkt był postulatem zmian w zakresie układu wydruku, który także został zrealizowany.

Jeszcze w tym roku planujemy dodać nową funkcjonalność związaną z możliwością wyboru profilu domyślnego wyszukiwania. Oznacza to, że użytkownik zalogowany będzie mógł spośród wszystkich profili w koncie użytkownika wybrać jeden, w zakresie którego zapisany wybór kategorii, atrybutów oraz operatorów wyszukiwania zostanie mu zaprezentowany jako domyślny po zalogowaniu do swojego konta.

W kontekście dalszych usprawnień e-Wyszukiwarki pragnę zapewnić, że Urząd zbiera i analizuje wszelkie spostrzeżenia dotyczące funkcjonowania PUEUP, usuwa dostrzeżone błędy, a także okresowo wdraża nowe funkcjonalności. Warto dodać, że na każdej stronie platformy (w tym również w e-Wyszukiwarce) w lewym dolnym rogu znajduje się przycisk prowadzący do formularza, za pośrednictwem którego przyjmujemy zgłoszenia wszelkich nieprawidłowości w działaniu systemu, a także propozycje oczekiwanych usprawnień. Komunikacja za pośrednictwem tego kanału z osobą, która zidentyfikowała błąd lub potrzebę usprawnienia, znacznie upraszcza proces weryfikacji zgłoszonego zagadnienia, w tym udzielenia odpowiedzi zgłaszającemu, a także pozwala na bezpośrednie jego uszczegółowienie, jeżeli sytuacja tego wymaga.

Krzysztof Czub: Proszę przybliżyć zasady działania programu wsparcia SME FUND? Jaką rolę mogą odegrać rzecznicy patentowi w funkcjonowaniu tego programu?

Edyta Demby-Siwiek: Program bonów własności intelektualnej w ramach Funduszu MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw – ang. SME Fund) funkcjonuje od stycznia 2021 r. i miał dotąd pięć rund aplikacyjnych. Bony własności intelektualnej służą refundacji 50% kosztów opłat za zgłoszenie znaków towarowych i/lub wzorów przemysłowych do któregośkolwiek z urzędów ds. własności intelektualnej w Unii Europejskiej. Jak dotąd ponad dwieście polskich firm – głównie mikroprzedsiębiorstw – skorzystało z Funduszu. Program jest próbą wyjścia naprzeciw przedsiębiorcom, którzy nie korzystali jeszcze aktywnie z ochrony swoich praw, tak aby podnieść ten wskaźnik i dać małym i średnim przedsiębiorcom narzędzia do osiągnięcia większych przychodów.

Robimy wszystko, co w mocy Urzędu, by wiedza o programie dotarła do jak najszerszej grupy przedsiębiorców, co wydaje się owocne, gdyż Polska jest na 3. miejscu wśród krajów, z których pochodzi najwięcej wniosków o środki z Funduszu MŚP. Aby ubiegać się o refundację wspomnianych wyżej opłat, należy spełniać następujące kryteria: firma musi należeć do sektora MŚP, mieć siedzibę na terenie UE, być płatnikiem VAT oraz złożyć wniosek do programu przed zgłoszeniem do ochrony znaku towarowego lub wzoru przemysłowego.

Udział rzeczników patentowych w tym programie może polegać głównie na informowaniu zgłaszających o istniejących możliwościach refundacji kosztów i pomocy w przeprowadzeniu procesu aplikacji. Polscy rzecznicy patentowi mogą występować w tych postępowaniach jako pełnomocnicy będący ostatecznymi beneficjentami refundacji.

Krzysztof Czub: Jak Prezes i Urząd Patentowy zamierza wspierać rzeczników patentowych w ich pracy zawodowej?

Edyta Demby-Siwiek: Wszystkie ułatwienia, jakie Urząd wprowadza w kontaktach z klientami, służą również rzecznikom patentowym i przyczyniają się do zwiększenia satysfakcji klientów Urzędu Patentowego. Skrócenie czasu

procedowania i uproszczenia procedur służą przede wszystkim rzecznikom jako pełnomocnikom zgłaszających. Oprócz tego Urząd stale gromadzi i analizuje wszystkie sygnały i wnioski przekazywane przez rzeczników w celu maksymalnego ułatwiania kontaktów pełnomocników z Urzędem. Nowe narzędzia informatyczne konstruowane są przy szerokim uwzględnianiu postulatów rzeczników patentowych, podobnie jak rozwiązania formalne. Do środowiska rzecznikowskiego adresowane są ponadto liczne działania informacyjne i szkoleniowe zapewniające stały kontakt rzeczników z najnowszymi rozwiązaniami oraz praktykami stosowanymi przez Urząd. Na każdą prośbę środowiska rzecznikowskiego dotyczącą organizacji szkoleń z zakresu nowych narzędzi Urząd odpowiada pozytywnie. Także Ogólne Wytyczne Prezesa Urzędu Patentowego są odpowiedzią na sygnalizowaną przez rzeczników patentowych potrzebę zapewnienia jednolitości orzecznictwa. Wytyczne zostały opracowane w oparciu o bogatą wiedzę i wieloletnie doświadczenie ekspertów zatrudnionych w Urzędzie. Przygotowany materiał uwzględnia obowiązujący stan prawny, a także krajowy i europejski dorobek w tej dziedzinie. Zgodnie z postanowieniami ustawy Prawo własności przemysłowej Kolegium Ekspertów Urzędu Patentowego RP pozytywnie zaopiniowało ogólne wytyczne Prezesa Urzędu w drodze uchwały. Zostały one opublikowane w 16 numerze „Wiadomości Urzędu Patentowego” z 19.10.2020 r.

Jeśli natomiast chodzi o sferę działań mających na celu upowszechnianie wiedzy o własności intelektualnej, w przyszłym roku (26.04.2022 r.) Urząd planuje organizację Międzynarodowego Kongresu Własności Intelektualnej, który będzie adresowany także do rzeczników patentowych.

Krzysztof Czub: Jakie największe wyzwania stoją przed Urzędem Patentowym RP w najbliższych miesiącach i latach?

Edyta Demby-Siwiek: W najbliższym czasie planowane jest wprowadzenie nowej ustawy kompleksowo regulującej instytucje i procedury dotyczące ochrony własności przemysłowej. Celem przyświecającym projektowanej ustawie będzie uproszczenie i przyspieszenie postępowań, w tym skrócenie czasu udzielania ochrony, a także wprowadzenie skutecznej procedury sprzeciwowej i spornej, pozwalającej na rozpoznanie sprawy w możliwie najkrótszym terminie. Planowane jest także uproszczenie systemu opłat czy też wprowadzenie rozwiązań promujących przedsiębiorców myślących o innowacji jak o projekcie biznesowym i chroniących kompleksowo swoje rozwiązania. Nowa ustawa ureguje na nadchodzące lata system ochrony własności przemysłowej w Polsce i będzie służyć nadaniu większej jasności i klarowności przepisom w tej dziedzinie prawa.

Krzysztof Czub: Dziękuję bardzo za poświęcony czas i za rozmowę.

Edyta Demby-Siwiek: Ja również dziękuję.